

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адамович І. В. Медіа-освіта в реалізації професійної компетентності керівника загальноосвітнього навчального закладу / І. В. Адамович – Режим доступу : <http://konferenciya.jimdo.com/4%D0%BD%D0%B0%D0%BF%D1%80%D1%8F%D0%BC%D0%BE%D0%BA/4-1%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87-17-04/>. – Назва з екрана.
2. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія / В. Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008. – 684 с.
3. Гриб'юк О. О. Перспективи впровадження хмарних технологій в освіті [Електронний ресурс] / О. О. Гриб'юк. – Режим доступу : http://lib.iitta.gov.ua/1111/1/grybyuk-stattya1-hmargu+_Copy.pdf. – Назва з екрана.
4. Калініна Л. М. Google-сервіси для вчителя. Перші кроки новачка : навчальний посібник / Л. М. Калініна, М. В. Носкова. – Львів : ЗУКЦ, 2013. – 182 с.
5. Карамушка Л. М. Психологія управління / Л. М. Карамушка. – К. : Міленіум, 2003. – 344 с.
6. Литвинова С. Г. Хмарні технології як засіб розбудови інноваційної школи [Електронний ресурс] / С. Г. Литвинова. – Режим доступу : http://www.zoippro.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip14.html. – Назва з екрана.
7. Осовська Г. В. Основи менеджменту : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / Г. В. Осовська. – К. : Кондор, 2003. – 556 с.

Дата надходження до редакції: 06.01.2017 р.

УДК 37.013.15:373.6:372.881.111.22

Лариса ПОПЕНКО,

учитель німецької мови, методист кафедри німецької мови Рівненської гуманітарної гімназії, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ КАФЕДРИ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ РІВНЕНСЬКОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ГІМНАЗІЇ

У статті розглядається модернізація освітньо-виховної діяльності в процесі дослідно-експериментальної роботи кафедри німецької мови Рівненської гуманітарної гімназії. Аналізуються педагогічні умови реалізації міжнародних освітніх програм виховання та розвитку гімназиста в ході вивчення німецької мови.

Ключові слова: Європейський освітній простір, міжнародні програми, проекти «PASCH», «BayBIDS».

В статье рассматривается модернизация образовательно-воспитательной деятельности в процессе опытно-экспериментальной работы кафедры немецкого языка Ривненской гуманитарной гимназии. Анализируются педагогические условия реализации международных образовательных программ воспитания и развития гимназиста в процессе изучения немецкого языка.

Ключевые слова: Европейское образовательное пространство, международные программы, проекты «PASCH», «BayBIDS».

The article discusses the process of modernization of educational activity in the course of experimental work in the German Language Department of Rivne humanitarian gymnasium. It analyzes the pedagogical conditions and the process of the students development in the realization of international educational programmes.

Key words: European education, international programmes, projects «PASCH», «BayBIDS».

Прийняття Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року обумовлює необхідність змін, спрямованих на підвищення якості уроків німецької мови й використання інтерактивних технологій, а також безпосередню участь у міжнародних освітніх програмах і проектах.

Зважаючи на це, **метою нашої статті** є аналіз результатів педагогічної діяльності вчителів кафедри німецької мови Рівненської гуманітарної гімназії щодо застосування інтерактивних технологій навчання з метою входження в сучасний Європейський освітній простір, поєднання науково-дослідної роботи і практичної діяльності педагогів.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні вислів «Європа без кордонів» став для багатьох молодих людей реальністю. Можливість навчатися, працювати і жити в країнах Європейського Союзу – звична для багатьох справа, адже ЄС підтримує понад 400 тис. молодих людей у їх прагненні здобути європейську освіту. Програми «Erasmus», «DAAD», «PASCH», «AU-PAIR», «BayBIDS», «Robert Bosch-Stiftung» – це флагами освітніх ініціатив не лише для країн-членів Євросоюзу, а й для молоді всього світу, зокрема й України.

Не залишилися осторонь цих процесів і учні Рівненської гуманітарної гімназії. Щодо вчителів кафедри німецької мови цього закладу, то пріоритетом у своїй педагогічній діяльності для них завжди була, є і буде орієнтація на Загальноєвропейські Рекомендації в галузі освіти, зокрема:

- застосування сучасних інформаційних технологій, входження у світовий інформаційний простір;
- поєднання науково-дослідної роботи і практичної діяльності;
- упровадження в освітню діяльність загальнолюдських цінностей та світових етичних стандартів.

Проте означений процес гальмувала низка невирішених проблем щодо створення належних умов інтеграції в єдиний Європейський освітній простір. Зважаючи на це, впродовж 2011-2017 років науково-дослідною лабораторією інноваційних виховних технологій Рівненської гуманітарної гімназії під керівництвом професора, заслуженого працівника освіти України Т. Д. Дем'янюк було розроблено програму дослідження «Виховання і розвиток гімназиста в єдиному Європейському освітньому просторі». Серед тих, хто підтримав дане дослідження, були і вчителі кафедри німецької мови. Тема, яку вони обрали, – «Педагогічні умови реалізації міжнародних освітніх програм виховання і розвитку гімназиста у процесі вивчення німецької мови».

У ході дослідження було поставлено такі основні завдання:

- з'ясувати стан розробленості проблеми у теорії і виховній практиці;
- уточнити поняття виховання і розвитку гімназиста в єдиному Європейському освітньому просторі;
- розробити цільову творчу програму виховання та розвитку гімназиста в єдиному Європейському освітньому просторі в рамках діяльності кафедри німецької мови;
- розробити та апробувати педагогічні умови реалізації міжнародних програм;
- науково обґрунтувати та експериментально перевірити модель модернізації навчання і виховання гімназистів у процесі викладання німецької мови;
- проаналізувати діяльність кафедри в міжнародних освітніх програмах Німеччини та Польщі;
- розробити структуру, критерії та показники виховання і розвитку гімназиста в процесі реалізації міжнародних освітніх програм;
- розробити програму та методичні рекомендації з підготовки вчителів до здійснення процесу виховання і розвитку гімназиста в єдиному Європейському освітньому просторі;
- підготувати науково-методичні рекомендації з метою впровадження в українських школах міжна-

родних проектів та подальшої інтеграції у Європейський освітній простір.

Для виконання вищезначених завдань нами було використано теоретичні (аналіз, узагальнення наукових джерел, виявлення достовірних фактів про взаємозв'язок між явищами і процесами; порівняння, моделювання, системно-функціональні методи) та емпіричні (опитування, спостереження, тестування співбесіди; експертні оцінювання, методи статистики, комп'ютерна обробка даних експерименту) методи дослідження.

Практична значущість дослідження полягала в розробці та застосуванні положень, висновків, рекомендацій щодо вдосконалення процесу виховання і розвитку гімназиста в умовах єдиного Європейського освітнього простору, їх узагальненні у цільовій творчій програмі, впровадженні інновацій у гімназійній освіті.

У ході дослідження нами було визначено чотири етапи дослідно-експериментальної роботи, кожен з яких передбачав певні завдання, загальна кількість яких складала 36. Усі вони поєднані питаннями модернізації освітньо-виховної діяльності в процесі дослідно-експериментальної роботи кафедри, зокрема: підготовка педагогів до роботи в умовах експерименту; діяльність учителів кафедри та учнів закладу в міжнародній програмі «PASCH» («Школи: партнери майбутнього»); укладання програми перебування у Рівному вчителів та учнів гімназії № 1 м. Любліна (Польща) в рамках проекту «Польща та Україна – одна команда»; підписання угоди про співпрацю з гімназією м. Любліна; забезпечення підготовки щодо залучення до німецького проекту «BayBIDS» (м. Мюнхен); забезпечення подальшого навчання вчителів кафедри шляхом проведення тренінгів, семінарів «PASCH» Гете-інституту (Київ, Мюнхен); участь учителів в онлайн-семінарах, запропонованих Гете-інститутом (Мюнхен, Німеччина); подальше проведення теоретико-практичних семінарів у межах міста та області; підготовка звіту про результати першого етапу дослідно-експериментальної роботи кафедри з проблемної теми.

Завдання II етапу – діагностико-концептуального (2013-2014 роки)

Розробити:

- модель модернізації навчально-виховного процесу;
- цільову творчу програму розвитку і виховання гімназиста щодо підготовки до подальшої інтеграції у Європейське освітнє середовище;
- програму взаємообміну учнів у рамках українсько-польського проекту;
- діагностику педагогічної компетентності вчителів з метою реалізації проблемної теми кафедри;
- педагогічні умови щодо впровадження на кафедрі міжнародних програм.

Завдання III етапу – формульовального (2015-2016 роки)

Апробація:

- цільової творчої програми виховання і розвитку гімназиста в умовах інтеграції у Європейський освітній простір;
- моделі модернізації навчання;
- структурно-логічного дерева предмета «Німецька мова» в умовах реалізації міжнародних освітніх програм та вивчення мови;
- моделі інтеграції гімназистів у Європейське

освітнє середовище;

- програми стажування вчителів та навчання учнів за кордоном у рамках міжнародних програм;
- програми взаємообміну учнями, їх онлайн-навчання, участь в онлайн-конкурсах;
- програми участі вчителів кафедри та гімназистів у міжнародних програмах «PASCH», «BayBIDS», «Польща та Україна – одна команда», «Віадрина».

Працюючи над проблемною темою «Шляхи реалізації міжнародних програм із метою розвитку і виховання особистості гімназиста в єдиному Європейському освітньому просторі», вчителі кафедри німецької мови акцентували свою увагу на вдосконаленні навчального процесу з метою підвищення рівня успішності, організації самостійної роботи в позаурочний час, розробки, використання спеціально розроблених програм та посібників. Цьому сприяли робота педагогів над індивідуальними методичними темами, проведенням засідань кафедри та інструктивно-методичних нарад, міських, обласних та всеукраїнських семінарів, організація та проведення конференцій, семінарів, участь у симпозиумах, практичних тренінгах; публікація напрацьованих; проведення аукціону педагогічних знань та навчальних тренінгів з метою залучення вчителів інших кафедр і шкіл міста до міжнародних програм.

Сучасні суспільні, соціально-економічні та інформаційно-технологічні зміни висувають нові вимоги до підготовки вчителя нової генерації. Це потребує створення й застосування нових освітніх систем, зміни освітнього процесу, форм, методів і засобів навчання. Таким чином, оновлення змісту навчання є нагальною проблемою, що потребує нової схеми підготовки вчителя, здатного працювати в динамічних умовах сучасних комп'ютерних технологій, активно використовуючи їх у своїй професійній діяльності.

Працюючи над проблемною темою, вчителі кафедри німецької мови ефективно застосовували на уроках комп'ютерні програми, що стало важливим кроком у долученні учнів до роботи з інформацією та компонування матеріалу, а також комп'ютерні тести як для поточного, так і підсумкового контролю.

Комп'ютерне тестування – одна з ефективних форм проведення контролю знань, що має низку переваг: зменшує затрати часу; підвищує об'єктивність оцінювання знань; дозволяє учневі працювати у бажаному для нього темпі; виключає боязнь школяра відповідати на запитання; сприяє як централізованому контролю всіх без винятку учнів, так і самоконтролю.

Використання театралізованої діяльності, віршованих творів та пісень на уроках німецької мови безпосередньо залежить від набутих соціокультурних знань, які, у свою чергу, забезпечують входження школяра в соціокультурне середовище. Так, вивчення автентичного матеріалу (віршів, казок, п'єс, пісень тощо) та перетворення його в театралізоване дійство під час уроку та в позаурочний час не лише допомагають вихованню в учнів поваги до людей та традицій іншої країни, а й є ефективним засобом у створенні передумов для формування іншомовної компетенції засобами театральної педагогіки.

Щодо практичної діяльності, то вчителями кафедри було проведено ряд відкритих уроків, зокрема і для слухачів курсів Рівненського ОППО, де пре-

зентовано напрацювання педагогів з упровадження інноваційних педагогічних технологій, інтерактивних форм роботи з метою розвитку і виховання особистості гімназиста в єдиному Європейському освітньому просторі. Методистом кафедри Л. А. Попенко для вчителів шкіл м. Рівного, Рівненської області, а також гімназії № 4 м. Луцька були представлені методичні рекомендації щодо проведення сучасних уроків німецької мови, а вчителем І. М. Дубич – методичний посібник із проблемної теми. Крім того, педагоги Л. А. Попенко, Л. Ю. Ваколюк, І. М. Дубич для вчителів німецької мови міста та області запропонували мовні практикуми.

Учитель Л. А. Попенко є мультиплікатором-референтом Гете-інституту (м. Київ). Зважаючи на це, нею було проведено сім всеукраїнських семінарів із питань інтеграції у європейську освіту, зокрема у містах Луцьк (Волинський ОППО), Рівне (Рівненський ОППО), Хмельницький (Хмельницький ОППО). Педагог поділилася власним досвідом щодо підготовки школярів до іспитів із німецької мови рівнів А1 – В2 відповідно до вимог Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вона, зокрема, зазначила, що більше 100 учнів отримали міжнародний сертифікат оцінювання знань за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти А1, А2, В1, В2 від інститутів Гете (Київ, Мюнхен). У рамках програми «PASCH» та проекту «BayBIDS» гімназисти 11-х класів презентували Україну, рідне місто та навчальний заклад у Мюнхені в стінах реальної школи (Realschule) та у вищих навчальних закладах Баварії (університети міст Мюнхен, Аугсбург та Кемптен).

Крім того, гімназією двічі було виграно стипендію BayBIDS (у рамках програми «PASCH»), внаслідок чого учні двічі (у 2013 й 2015 роках) відвідати Баварію, де ознайомитися із системою навчання у вишар Мюнхена, Аугсбурга, Кемптена, а також вибороли право на подальше навчання у ВНЗ Німеччини.

Серед наших заслуг – успішно реалізований у листопаді 2014 р. разом із учнівським парламентом проект «Велопарковки біля навчальних закладів міста» та здобуття у травні 2015 р. гранту на проект «Кабінет євроінтеграції», який було втілено в життя в листопаді цього ж року. У 2014 році було розпочато співпрацю з університетом Viadrina (Франкфурт-на-Одері, Німеччина). У жовтні 2016 р. Рівненська гуманітарна гімназія, зокрема кафедра німецької мови, приймала гостей із Любліна (Польща), які вже чотири роки поспіль є нашими добрими партнерами і друзями. Зустріч відбулася завдяки програмі «PASCH» («Школи: партнери майбутнього»).

Висновки. Таким чином, представлені нами заходи не лише сприяли реалізації завдань проблемної теми кафедри, а й модернізації освітньо-виховної діяльності в процесі дослідно-експериментальної роботи. Учителі кафедри німецької мови Рівненської гуманітарної гімназії не зупиняються на досягнутому і надалі здійснюватимуть керівництво самоосвітою (проведення панорам методичних ідей, практикумів, семінарів, аукціонів педагогічних знань тощо), якісний аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи, порівняльну характеристику результатів експерименту стосовно результатів аналогічних моделей інших кафедр гімназії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Буренко В. П. Стратегічні напрямки розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти / В. П. Буренко // Іноземні мови в сучасній школі. – 2012. – № 4. – С. 35.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти. – Страсбург, 2006. – С. 125.
3. Курши С. А. Застосування інформаційних технологій / С. А. Курши // Іноземні мови в сучасній школі. – 2012. – № 1. – С. 23.
4. Попенко Л. А. Програма I, II, III та IV етапів дослідно-експериментальної роботи над проблем-

ною темою / Л. А. Попенко. – Рівне : Рівненська гуманітарна гімназія, 2011. – С. 13.

5. Редько В. В. Компетентісно-діяльнісна парадигма навчання іншомовного спілкування – виклики сьогодення / В. В. Редько // Іноземні мови в сучасній школі. – 2013. – № 6. – С. 34.

6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pasch-net.de>.

7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.goethe.de/kiew>.

Дата надходження до редакції: 01.03.2017 р.

УДК 373.5:372.800.8:372.894

Оксана ФІЛІПЧУК,

учитель англійської мови Рівненської гуманітарної гімназії,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії

ВИВЧЕННЯ СТИЛЮ ЖИТТЯ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ У КОНТЕКСТІ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР ЗАСОБАМИ КУРСУ «ЄВРОЗНАВСТВО»

У статті представлено теоретичні засади й практичні рекомендації з питання впровадження європейського стилю життя в соціокультурний простір України засобами факультативного курсу «Єврознавство».

Ключові слова: європейські цінності, діалог культур, європейський простір, іноземна мова, творча лабораторія.

В статье представлены теоретические основы и практические рекомендации по вопросу внедрения европейского стиля жизни в социокультурное пространство Украины средствами факультативного курса «Евроведение».

Ключевые слова: европейские ценности, диалог культур, европейское пространство, иностранный язык, творческая лаборатория.

The article presents the theoretical foundations and practical guidance on the implementation of the European way of life into the Ukrainian social and cultural space by the means of the optional course based on the handbook «Europe without borders».

Key words: European values, dialogue of cultures, the European space, foreign language, creative laboratory.

Актуальність проблеми. Так уже склалося, що географічно Україна є центром континенту Європа, а отже, ми прагнемо не лише більше дізнатися про

життя людей в інших європейських країнах, а й розвиватися самим, аби стати достойним центром ще й ментально. Саме з цією метою сучасна школа докладає максимум зусиль, щоб виховати українців, які зміють досягти цього.

Розвиток Європи сьогодні позначений процесами інтеграції та глобалізації, в основу яких покладено принцип спільного розуміння майбутнього, прагнення до розвитку демократичного громадянського суспільства. Поглиблення взаєморозуміння, зміцнення демократії та соціальної згуртованості відбувається на основі спільних цінностей, що є невід'ємною частиною самоусвідомлення громадян. Інтеграція України до європейського простору сприятиме розвитку взаєморозуміння між представниками різних культур і народів, формуватиме стабільну основу для подолання викликів сучасності й майбутнього. І тому значна увага в рамках сучасного вивчення іноземних мов повинна приділятися саме європеїзації змісту навчання.

Мета статті – акцентувати увагу на питанні європеїзації змісту освіти; представити результати роботи творчої лабораторії сучасних педагогічних технологій як кроку до впровадження європейського стилю життя в український освітній простір засобами англійської мови.

Виклад основного матеріалу. З метою долучення гімназистів до європейських цінностей та іншомовних культур учителями кафедри англійської мови Рівненської гуманітарної гімназії було розроблено